

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3CdoGp/2/2016
Identifikačné číslo spisu: 8408203494
Dátum vydania rozhodnutia: 14.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8408203494.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného Detského domova Mlynky - Biele Vody, so sídlom v Mlynkách - Biele Vody č. 263, IČO: 17336228, proti povinnému Z. S., bývajúcemu vo N., o vymoženie 240,92 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 3 Er 538/2008, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Kežmarok z 11. mája 2016 č.k. 3 Er 538/2008-15, takto

rozhodol:

Dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky o d m i e t a.

Povinný má nárok na náhradu trov konania o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Kežmarok uznesením z 11. mája 2016 č.k. 3 Er 358/2008-15: I. podľa § 57 ods. 1 písm. h/ zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) zastavil exekúciu vedenú proti povinnému na vymoženie dlžného výživného vo výške 240,92 €, II. súdnej exekútorke priznal náhradu trov exekúcie vo výške 64,07 €, na zaplatenie ktorej v zmysle § 203 ods. 1 Exekučného poriadku zaviazal oprávneného, III. ostatným účastníkom nepriznal náhradu trov exekučného konania.

2. Na podnet oprávneného podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v zmysle § 458 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie generálneho prokurátora (ďalej len „dovolanie GP“) proti výroku II. uvedeného uznesenia s tým, že v tejto časti je napadnuté rozhodnutie v rozpore so zákonom. V danom prípade išlo o nútené vymoženie pohľadávky na výživnom, preto mal súd pri rozhodovaní o náhrade trov exekúcie aplikovať § 203 ods. 2 Exekučného poriadku, a nie § 230 ods. 1 Exekučného poriadku. V zmysle zákona mal teda rozhodnúť, že trovy exekúcie znáša súd (štát). Podľa presvedčenia generálneho prokurátora princíp zákonnosti a spravodlivosti je v danom prípade nadradený princípu právnej istoty, záväznosti a nezmeniteľnosti rozhodnutia. Sú tu teda - podľa jeho názoru - splnené podmienky na podanie dovolania GP podľa § 458 ods. 1 a 2 CSP, pričom podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku vyžaduje ochrana práv,

ktorú v čase podania dovolania GP nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Z týchto dôvodov žiadal predmetné uznesenie vo výroku II. zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie.

3. Oprávnený, povinný a súdna exekútorka sa k dovolaniu GP písomne nevyjadrili.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie GP podal oprávnený subjekt, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 464 CSP v spojení s § 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie GP treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 464 CSP v spojení s § 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 458 ods. 1 CSP). Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (§ 458 ods. 2 CSP).

6. Pri výklade uvedených ustanovení CSP a posudzovaní prípustnosti dovolania GP podaného v tomto prípade je potrebné mať na zreteli základné tézy vyplývajúce z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a najvyššieho súdu, ktoré sa síce týkajú iného mimoriadneho opravného prostriedku generálneho prokurátora (mimoriadneho dovolania upraveného v Občianskom súdnom poriadku), tento iný mimoriadny opravný prostriedok má však s dovolaním GP upraveným v CSP spoločné to, že v oboch prípadoch ide o mimoriadny opravný prostriedok subjektu verejnej moci odlišného od účastníka konania (strany sporu). A práve to považuje predmetná judikatúra za osobitne významné.

7. ESLP vo svojich rozsudkoch vychádza zo záverov Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátskej komisie), ktorá v správe o nezávislosti súdneho systému ako reakciu na právomoc prokuratúry v post-sovietskych štátoch podala mimoriadny opravný prostriedok akcentuje zásadu, že súdne rozhodnutie by nemalo podliehať žiadnej revízii mimo odvolacieho konania, najmä nie prostredníctvom protestu prokurátora alebo iného štátneho orgánu (štátneho úradníka) a zároveň mimo odvolacieho konania. ESLP konštantne zastáva názor o porušení práva na spravodlivý súdny proces vtedy, keď k zrušeniu právoplatného rozhodnutia súdu došlo na základe mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý nebol dostupný účastníkom konania, ale len generálnemu prokurátorovi, ktorý mal, čo sa týka aplikácie tohto inštitútu, voľnú úvahu (rozsudok ESLP vo veci Brumarescu proti Rumunsku).

8. Z judikatúry ESLP ďalej vyplýva, že prieskum právoplatných súdnych rozhodnutí musí rešpektovať zásadu „vlády práva“ a princíp právnej istoty. Konečné rozsudky by mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté, zrušené môžu byť iba za účelom nápravy fundamentálnych chýb (rozsudok ESLP vo veci Tishkevich proti Rusku). Fundamentálne pochybenie, ktoré opodstatňuje zrušenie rozhodnutia, môže podľa názoru ESLP predstavovať napríklad omyl v právomoci, vážne porušenie súdneho procesu alebo zneužitie právomoci (rozsudok vo veci Luchkina proti Rusku). Mimoriadny prieskum by ale nemal byť skrytým odvolaním a možnosť dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom na uskutočnenie takého prieskumu (rozsudok ESLP vo veci Cornif proti Rumunsku, rozsudok vo veci Sizintseva a ostatní proti Rusku).

9. „Z početnej judikatúry ESLP možno vyvodiť kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie“ [pozri rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 357/2013, I. ÚS 216/2016, I. ÚS 277/2016 (poznámka: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)]. Ústavný súd v náleze zo 14. februára

2017 sp. zn. II. ÚS 793/2016 uviedol, že tieto „signály o medzinárodnoprávnej zodpovednosti za systémový problém v civilnom práve majú byť vyvážené Národnou radou Slovenskej republiky, exekutívou a v tomto špecifickom prípade aj generálnym prokurátorom v koncepcii (ne)podávania mimoriadneho dovolania“.

10. Ústavný súd už opakovane konštatoval, že vadu, ktorá podľa judikatúry ESLP pripúšťa mimoriadny prieskum, nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory. Rozhodnutia ESLP zdôrazňujú, že právoplatnosť rozhodnutia súdu nemá byť prelomená len z dôvodu dosiahnutia právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku) alebo iného právneho názoru. ESLP tieto predpoklady prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne zdôraznil v rozhodnutiach vo veciach DRAFT-OVA, a.s. proti Slovenskej republike, PSMA, s.r.o. proti Slovenskej republike a COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike (I. ÚS 349/2015). Z predmetnej judikatúry ESLP vyvodil ústavný súd názor, podľa ktorého nie je možné meritórne prejednať mimoriadny opravný prostriedok subjektu odlišného od účastníka konania podaný „z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, aj keby bola vec po právnej stránke skutočne nesprávne posúdená“ (I. ÚS 274/2016).

11. Najvyšší súd zastáva názor, podľa ktorého zo samej (výnimočnej) podstaty každého mimoriadneho opravného prostriedku vyplýva, že právnú úpravu stanovujúcu podmienky, za ktorých je prípustné prelomiť záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia súdu, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad [viď rozhodnutia najvyššieho súdu 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014 (poznámka: pokiaľ je v ďalšom texte tohto uznesenia odkaz v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)]. K rovnakému záveru dospela tiež odborná právnická literatúra (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1326). Pokiaľ je takýto (reštriktívny) interpretačný prístup namiesto v prípade dovolania (teda mimoriadneho opravného prostriedku toho, koho sa právoplatne skončené civilné konanie bezprostredne týkalo - strany sporu alebo účastníka konania), o to viac je reštriktívny výklad opodstatnený v prípade dovolania GP - mimoriadneho opravného prostriedku, oprávnenie podať ktorý nemá nikto z účastníkov konania, môže ho podať iba subjekt od nich odlišný (generálny prokurátor), ktorý ale podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku sleduje presadenie toho, čo v procesnom zmysle zodpovedá záujmu iba jedného z účastníkov konania (jednej strany sporu). Reštriktívne posudzovanie mimoriadneho dovolania súvisí nielen s princípom právnej istoty, ale tiež s princípom rovnosti, lebo „intervenciou tretej osoby sa prima facie narúša právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie“ (I. ÚS 216/2016).

12. V danom prípade generálny prokurátor namieta, že napadnuté uznesenie je vecne nesprávne, lebo súd pri rozhodovaní o náhrade trov exekúcie nesprávne aplikoval ustanovenia Exekučného poriadku, ktoré podľa názoru generálneho prokurátora nemal použiť (§ 203 ods. 1 Exekučného poriadku), resp. neaplikoval ustanovenie, ktoré podľa názoru generálneho prokurátora mal použiť (§ 203 ods. 2 Exekučného poriadku). Nesprávnou aplikáciou alebo interpretáciou niektorého ustanovenia dochádza k nesprávnemu právnemu posúdeniu. Generálny prokurátor teda napadnutému uzneseniu vytýka, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Konečným cieľom dovolania GP je dosiahnuť právnú čistotu [„odstrániť“ rozhodnutie súdu založené na právnom názore súdu (s ktorými generálny prokurátor nesúhlasí) a tým vytvoriť procesnú situáciu, v ktorej ho bude možné nahradiť rozhodnutím založeným na „inom právnom názore“ (ktorý generálny prokurátor považuje za správny)].

13. Posúdenie prípustnosti dovolania GP patrí výlučne do právomoci najvyššieho súdu. I keby okolnosti uvádzané generálnym prokurátorom vyznievali v niektorom prípade v prospech ochrany práv, ktorú nemožno v čase podania dovolania GP dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, a prípadne aj naznačovali, že napadnuté rozhodnutie zasiahlo do práva na spravodlivý proces alebo trpí vadami majúcimi za následok závažné porušenie práva, je vždy v právomoci najvyššieho súdu posúdiť podľa osobitných okolností daného prípadu splnenie posledného predpokladu prípustnosti dovolania GP [viď slová „a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty“ (§ 458 ods. 2 CSP)], to znamená uvážiť, či so zreteľom na individuálne

okolnosti toho - ktorého prípadu sú dané výnimočné dôvody na to, aby princíp právnej istoty ustúpil požiadavke vecnej správnosti a zákonnosti rozhodnutia súdu. Táto úvaha dovolacieho súdu, samozrejme, nemôže byť založená na jeho ľubovôli. Na druhej strane sa ale táto úvaha dovolacieho súdu nemôže riadiť premisou, že v prípade každého vecne nesprávneho rozhodnutia je vždy daný dôvod na jeho zrušenie. V opačnom prípade [ak by záujem na zrušení dovolaním GP napadnutého rozhodnutia zakladala (vždy už len) sama skutočnosť, že naozaj došlo k vytýkanej nesprávnosti] by dovolanie GP vykazovalo zreteľné znaky „skrytého odvolania“, teda opravného prostriedku, ktorý judikatúra ESĽP označuje za neprípustný.

14. Ustanovenie § 458 ods. 2 CSP patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého okruhu okolností.

14.1. Dovolací súd v danom prípade pri úvahe v zmysle § 458 ods. 2 CSP prihliadal na účel a zmysel ustanovení CSP, ktoré (zohľadňujúc určitú stránku konania alebo jeho predmet) vylúčením prípustnosti dovolania uprednostňujú princíp právnej istoty pred požiadavkou správnosti alebo spravodlivosti súdnych rozhodnutí. Dovolací súd pri tom zastával názor, že pokiaľ zákonodarca úpravou niektorých prípadov (ne)prípustnosti dovolania (mimoriadneho opravného prostriedku procesnej strany) favorizoval princíp právnej istoty, o to viac sa musí tento princíp ako preferenčný uplatniť v prípade dovolania GP (teda toho, kto nie je procesnou stranou). Dovolací súd ustanovenia CSP, z ktorých vyplýva neprípustnosť dovolania, priamo neaplikoval, v individuálnych okolnostiach daného prípadu ich mal na zreteli len ako podklad pre svoju úvahu.

14.2. Za účelom bližšieho vysvetlenia podstaty svojej úvahy dovolací súd poukazuje na § 419 až § 421 CSP, ktoré neprípúšťajú dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania [poznámka: trovy exekúcie sú v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za trovy konania (3 Cdo 170/2009, 6 Cdo 80/2010, 6 Cdo 4/2011, 5 Cdo 170/2011, 3 Cdo 114/2014)]. Obdobne dovolací súd poukazuje na ustanovenie § 422 CSP, ktoré na základe zásady *ratione valoris* vyjadruje tzv. majetkový cenzus a upravuje (ne)prípustnosť dovolania v tzv. bagateľných veciach. Rovnako, iba na ilustráciu stupňa významu, ktorý zákonodarca pripisuje princípom právnej istoty a nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí v exekučnom konaní, dovolací súd poukazuje na § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017, ktorý vylučuje prípustnosť dovolania (účastníka exekučného konania) a tiež dovolania GP proti uzneseniam vydaným v exekučnom konaní. Dovolací súd uzatvára, že pokiaľ zákon týmito ustanoveniami vyjadruje prevahu princípu právnej istoty nad požiadavkou zákonnosti rozhodnutí v prípade podania dovolania, o to viac treba pripísať dominantný význam princípu právnej istoty vtedy, keď je v obdobných prípadoch podané dovolanie GP.

15. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nezodpovedá záverom vyjadreným v doterajšej, vyššie uvedenej judikatúre ESĽP a ústavného súdu, aby bol na podklade dovolania GP uskutočnený mimoriadny prieskum vecnej správnosti právneho posúdenia vyjadreného v uznesení exekučného súdu o trovách exekúcie vyčíslených (tzv. bagateľnou) sumou 64,07 €.

16. Na podklade vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v individuálnych okolnostiach predmetného prípadu potreba zrušiť generálnym prokurátorom napadnuté rozhodnutie (v záujme toho, kto v exekučnom konaní vystupoval v procesnom postavení oprávneného) nemá prevahu nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti tohto rozhodnutia a neprevyšuje princíp právnej istoty (§ 458 ods. 2 CSP).

17. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie GP odmietol podľa ustanovení § 464 CSP a § 447 písm. c/ CSP.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní GP neodôvodňuje (§ 464 CSP v spojení s § 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.